

РЕШЕНИЕ

№ 7073

гр. София, 24.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, VII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 21.10.2022 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Ралица Романова

ЧЛЕНОВЕ: Георги Терзиев

Пенка Велинова

при участието на секретаря Ирена Йорданова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **5731** по описа за **2022** година докладвано от съдия Георги Терзиев, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда чл.285, ал. 1, изр. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/, във вр. с във връзка с чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГД „ИН“), депозирана чрез юрк. С. срещу Решение № 1657 от 14.03.2022 г., постановено по адм. дело № 7601/2021 г. по описа на Административен съд София – град, 65 - ти състав, в частта, с която ГДИН е осъдена да заплати на Л. С. Ц. обезщетение за неимуществени вреди в размер на общо 2 400 лв. за причинените ѝ неимуществени вреди от преживяно унизително и недостойно отношение, вследствие нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, от които 1000 лв. за периода от 26.10.2017 г. до 05.09.2018 г. и 1400 лв. за периода от 26.07.2019 г. до 01.10.2020 г., по време на престоя ѝ в Следствения арест в [населено място], [улица].

В жалбата е наведено касационно основание по чл. 209, т. 3 АПК – неправилност на решението поради нарушение на материалния закон. Твърди се, че съдът е стигнал до погрешни изводи, не е била съобразена действителната фактическа обстановка, установените по делото обстоятелства, както и обективната истина. Счита, че не е доказано, че жилищната площ в арестното помещение е била по-малка от 4 кв. м. и

наличието на оскъдно осветление.

В проведеното съдебно заседание по делото, касаторът, редовно уведомен не се явява и не се представлява. В писмена молба чрез юрк. С. поддържа касационната жалба и моли да се отмени първоинстанционното решение в обжалваната му част по изложените в нея съображения. Претендира присъждането на юрисконсултско възнаграждение.

Ответникът - Л. С. Ц. се явява лично и оспорва касационната жалба като неоснователна. Моли първоинстанционното решение да се остави в сила.

Софийска градска прокуратура, чрез прокурор Д. поддържа становище за неоснователност на касационната жалба.

Административен съд София - град, VII касационен състав, като се запозна с обжалваното съдебно решение, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди наведените касационни основания и тези по чл. 218, ал. 2 АПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

По допустимостта на касационната жалба:

Касационната жалба е процесуално допустима, като подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК от надлежна страна по смисъла на чл. 210, ал. 1 АПК и срещу съдебно решение, подлежащо на касационен контрол.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Производството пред АССГ е образувано по искова молба с вх.№ 27189/02.08.2021 год., подадена от Л. С. Ц., ЕГН [ЕГН], с която предявява иск, на осн. чл.284 от ЗИНЗС, за обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер общо на 100 000 лв., причинени от условията, в които е пребивавала в периода от 26.10.2017 г. до 05.09.2018 г. (10 месеца, за който претендира 50 000 лв.) и от 26.07.2019 г. до 01.10.2020 г. (14 месеца, за който претендира 50 000 лв.) в Следствения арест в [населено място], [улица].

От фактическа страна съдът е установил, че спалните помещения в ареста на [улица] са еднотипни като изградени и оборудвани и са с площ от минимум 4 кв.м за всяко задържано лице. Оборудвани са с по две двойни легла тип "вишка", като в спалното помещение не се допуска настаняването на повече от 4 задържани лица. Всяко арестно помещение разполага със собствен санитарен възел, с непрекъснат достъп до течаща вода, с чешма, мивка и тоалетен блок. Санитарният възел е отделен от останалата част на килията посредством масивна преградна стена с височина 1,2 метра. Над санитарния възел има изградена вентилационна система за циркулация на свеж въздух по естествен път. В помещението има два броя открити прозорци, от които единият има възможност за отваряне. Елементите от конструкцията на дограмата и материалите на стъклопакета позволяват естествена светлина и пресен въздух в помещението. В помещенията, разположени от северната страна на сградата, има възможност за отваряне на един прозорец. По време на двата си престоя в ареста

ищцата е била настанявана в спални помещения, както с южно така и със северно изложение. В помещението има изградена система за хранване с 12 V прав ток и система за ефирна цифрова телевизия. Изкуственото осветление е изпълнено с 2 бр. крушки с LED светлина. На покрива на сградата са изградени седем броя помещения, всяко с площ около 25 кв.м., обособени като места за провеждане на престой на открито. Над помещенията са поставени поликарбонатни плоскости с дъговидна форма с охранителна цел, поради констатирани многобройни случаи на опити за внасяне на неразрешени вещи с помощта на техническо средство “дрон”. Престоят на открито се осъществява ежедневно не по-малко от един астрономически час през светлата част на денонощието. Посочено е, че съгласно чл.71, ал.12 от ППЗИНЗС, във връзка с чл.268 от ППЗИНЗС, индивидуален отказ от престой на открито се прави с писмена декларация, която се съхранява в арестантското досие на задържаното лице. Храната в ареста се доставя два пъти дневно от затвора – С. и отговаря на изискванията на чл.84, ал.2, т.1 ЗИНЗС. Изготвя се по утвърдени от министъра на правосъдието, съгласувани с министъра на здравеопазването и министъра на финансите, таблици за химически и калориен състав. Задържаните могат да закупуват чрез администрацията на ареста за собствена сметка допълнително хранителни продукти, за което им се предоставя заявка. По време на свиждане също имат право да получават хранителни пратки. В справката е отразено, че по време на двата престоя в ареста ищцата няма подадени жалби и не е сигнализирала сигнално-охранителния състав за сериозно неразположение и дискомфорт от използване на санитарния възел в спалното помещение.

С допълнително представеното на 12.11.2021 г. становище рег. № 18143/12.11.2021 г. на началник сектор „Арести“ при О. – С. е представена справка за лица и помещения с посочени лицата, с които е пребивавала ищцата при двата си престоя в следствения арест на [улица]в [населено място], както и заверени копия на искания за отпускане на материални ценности. В тази връзка е установено, че по време на първото си задържане Л. Ц. е настанена в арестантско помещение № 12 на етаж 3 в периода от 27.10.2017 г. до 31.10.2017 г., в арестантско помещение № 6 на етаж 3 – за периода от 31.10.2017 г. до 09.03.2018 г., в арестантско помещение № 8 на етаж 3 в периода от 09.03.2018 г. до 02.05.2018 г., в арестантско помещение № 12 на етаж 3 в периода от 02.05.2018 г. до 06.05.2018 г., в арестантско помещение № 8 на етаж 3 в периода от 06.05.2018 г. до 16.08.2018 г. и в арестантско помещение № 13 на етаж 3 в периода от 16.08.2018 г. до 05.09.2018 г. При втория си престой в ареста ищцата е настанена в арестантско помещение № 6 на етаж 3 в периода от 26.07.2019 г. до 30.04.2020 г., в арестантско помещение № 11 на етаж 3 в периода от 30.04.2020 г. до 10.05.2020 г. и в арестантско помещение № 8 на етаж 3 в периода от 10.05.2020 г. до 01.10.2020 г.

От представената медицинска справка и приложенията към нея се установява, че ищцата многократно е преглеждана в медицинския център по повод оплаквания от различно естество, за което е получавала симптоматична терапия. Провеждани са рутинни медицински прегледи в двата периода на престой в ареста, Ц. съобщава за главоболие и световъртеж. След хоспитализиране на 22.08.2019 г. в СБАЛЛС Затвора – С. е диагностицирана с „Невро-вегетативна дистония“. Изписана е на 29.08.2019 г. На 20.12.2019 г. по повод оплакване от болка в слепоочието, умора при четене и сълзене е била изпратена на офталмологична консултация със специалист в МИ-МВР.

Не е намерена патологична находка като е дадена симптоматична терапия. На 05.05.2020 г., в резултат на извършена неврологична консултация, е констатирано единствено „затруднено дишане през лявата ноздра“. На 22.06.2020 г. на ищцата е дадена терапия, по повод проблем с косопад. В медицинската справка е направен анализ на оплакванията в исковата молба, свързани с медицинското обслужване. Във тази връзка директорът на лечебното заведение към сектор „Арести“ към О. – С. посочва, че никога не са били изписвани психотропни вещества и приспивателни влияещи на психиката, като единственият медикамент даван за къс период от време е от групата на анксиолитиците, който не създава зависимост. Отражено е, че по време на престоя си в ареста до привеждането ѝ в затвора – С. от ищцата никога не са поисквани лекарства против киселини или повръщане, както и такива облекчаващи изхождането, а оплакванията за проблем с краката в резултат на обездвижването – не са били регистрирани в медицинския център.

Разпитан е свидетелят Р. С. В.. Тя твърди, че през 2017 г. година, когато заедно с ищцата са пребивавали в едно помещение в ареста е имало 5 легла, на които са били настанени 5 лица. Санитарният възел в килията е открит и няма изградена вентилационна система за циркулация на свеж въздух над тоалетните. Площта на помещенията е много малка, предвид банята и санитарният възел. Прозорците са с решетки, открява се единият между 5-10 см. Между решетките и прозореца има над 10 см. прах. Нямало въздух и влизал само прах. Осветлението в помещението било много оскъдно. В килията до две двойни „вишки“, маса и 1 стол е обособен и санитарният възел – открита тоалетна без врата. Осветлението е 24 часа жълто, почти никакво, което допринася за разваляне на зрението. Банята била в същото помещение. Къпането било два пъти в седмицата, но администрацията не позволявала. В помещението няма отопление и се топили с шишета с топла вода. Ищцата се е чувствала ужасно от открития санитарен възел. Имала е проблеми с ходенето по голяма нужда от притеснение. Когато същата имала нужда от медицинска помощ, такава не ѝ била оказана. Престоят на открито се осъществявал на последния етаж на сградата на ареста. Представлявал помещение с покрив, с размерите на килия, а съоръженията били две счупени пейки, където се случвало да има и по 15 жени. Според показанията на свидетеля, ищцата често се отказвала от престой на открито, за да може необезпокоявано да използва санитарния възел.

Разпитан е и Р. А. Ж. служител в ГДИН – надзирател в следствения арест на [улица]. От показанията му се установява, че ищцата е била два пъти в ареста. В килията, в която е настанявана, е имало постоянно течаща вода, топла и студена. Санитарният възел е отделен с преграда около 1,20 м., има порцеланов моноблок и мивка. Тази преграда осигурява уединение, няма пряка видимост, нито от килията и няма пълна видимост от надзора от страна на надзирателите. Спалното бельо се събира от страна на арестната администрация по график и се пере един път седмично, като се връща в изсушен вид. Предоставят се хигиенни материали от ареста. Отоплението е с централно топлоподаване, това число и в служебните помещения. Посочва, че всичко се решава своевременно като няма спомен ищцата да е имала конкретни оплаквания от медицинското обслужване и битови условия. Няма нещо, което да е било ффрапантно. Почистването на килиите става с труда на лишените от свобода. От страна на администрацията се предоставят материали. Свидетелят няма спомен ищцата да е

имала конкретни оплаквания от медицинското обслужване и битовите условия.

Въз основа на установените по делото факти, при обсъждане доводите на страните, съдът е приел, че сезиращата съда искова молба е частично основателна. Счел е, за доказаното по делото обстоятелство относно престоя на ищцата в спални помещения на следствения арест, които са с по – малка от 4 кв. м. на лишен от свобода площ разполагаема площ, със санитарен възел в килията, който не осигурява уединение, за престой на открито, който се провежда в помещение с покрив, който не позволява проникването на достатъчно свеж въздух и повишава значително температурата през летните месеци, с недостатъчна площ и липса на възможност за движение и физическа активност, съдът намира, че неминуемо водят до потискане, унижаване и неблагоприятно засягане на личността.

С Решение № 1657 от 14.03.2022 г., постановено по адм. дело № 7601/2021 г. по описа на Административен съд София – град, 65 - ти състав, ГДИН е осъдена да заплати на Л. С. Ц. обезщетение за неимуществени вреди в размер на общо 2 400 лв. за причинените ѝ неимуществени вреди от преживяно унижително и недостойно отношение, вследствие нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, от които 1000 лв. за периода от 26.10.2017 г. до 05.09.2018 г. и 1400 лв. за периода от 26.07.2019 г. до 01.10.2020 г., по време на престоя ѝ в Следствения арест в [населено място], [улица]. Останалата част от иска за сумата до пълния предявен размер от 100 000 лева е отхвърлена.

Решението е правилно.

Съгласно чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания на жестоко и нечовешко отношение. Съгласно чл. 3, ал. 2, т. 2 и т. 3 от същия закон за изтезания, жестоко и нечовешко отношение се смятат: 2. умишлено поставяне в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, изразяващи се в лишаване от достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможности за човешко общуване и други виновно извършени действия или бездействия, които могат да причинят увреждане на здравето; 3. унижително отношение, което уронва човешкото достойнство на осъдения, принуждава го да върши или да приеме действия против волята си, поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Разпоредбите на чл. 3 и на чл. 43, ал. 2 и ал. 4 ЗИНЗС са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Относима към спора е и друга материалноправна разпоредба на чл. 3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, която е ратифицирана от Б. през 1992 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република Б. е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Според посочената разпоредба от Конвенцията никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Касационната инстанция намира, че първоинстанционният съд не е допуснал соченото в касационната жалба на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" съществено нарушение на материалния закон, изразяващо се във формиране на

преценка без оглед установената фактическа обстановка. Съдът е установил и е възприел фактическата обстановка в съответствие със събраните доказателства, изследвал е всички относими към спора обстоятелства, излагайки мотиви, чрез които е направена връзката между приетите за установени фактически обстоятелства и съответните правни изводи.

Безспорно се установява от доказателствата по делото, че ищцата е претърпяла неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унижително отношение, както и в резултат на бездействия на администрацията на ГДИН по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС – такива, които уронват човешкото достойнство и пораждат чувство на страх и незащитеност.

Налице е бездействие, представляващо нарушение по чл. 3 ЗИНЗС, доколкото ответникът не е предприел необходимите мерки, за да спази изискването на чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС. Жилищната площ, която е предоставена на Л. Ц. не съответства на човешките представи за едно необходимо свободно пространство, което да обитава лицето, извършвайки своите елементарни, необходими за самото му съществуване потребности от сън, хигиена, преобличане и хранене. От свидетелските показания се установява, че помещението, където е пребивавала, е било пренаселено, поради което на лишените от свобода не е била осигурена минимална жилищна площ, както и нормални битови условия.

Административният съд законосъобразно е приел наличието на основанието по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС за ангажиране на отговорността на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" поради бездействието на администрацията за периода на настаняване на ищцата в ареста в следствения арест, находящ се на [улица], изразяващи се в неосигуряване на нормални санитарно-битови условия в санитарният възел, който е открит, без врата и не е налице уединение. В помещенията липса и достатъчно светлина. Съобразно чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС съдът правилно е счел за доказани твърденията от ищца неимуществени вреди, като действително са нарушени негови права.

Правилни са доводите на административния съд, че е налице и нарушение на правото на престой на открито. От събраните свидетелски показания, се установява, че обособените места за престой са покрити и по своята същност представляват стаи, и не е налице достатъчно място за движение.

Касационната инстанция намира, че административният съд е присъдил справедлив размер на обезщетението съобразно чл. 52 ЗЗД и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу Б.", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на

нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди. В случая, са отчетени обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл. 3, ал.1 във вр. с ал.2 от ЗИНЗС; периода на исковата претенция (времето, през което ищцата е била поставен в условия унижаващи човешкото достойнство); предвид характера и невисокият интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без конкретно увреждане на здравето (физическо или психическо) от тези условия и при прилагането на чл. 284, ал.2 от ЗИНЗС, поради което съдът приема, че искът правилно е уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 2400 лв., а в останалата му част е отхвърлен.

Водим от горното и на чл. 221, ал. 2, предл. първо от АПК, във вр. с чл. 285, ал. 1, изр. второ от ЗИНЗС, Административния съд – С.-град, тричленен състав,

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 1657 от 14.03.2022 г., постановено по адм. дело № 7601/2021 г. по описа на Административен съд София – град, 65 - ти състав.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.

